

DA
DOSEK

* ocena razkrite
škode zaradi gospo-
darskega kriminala
v prvih devetih
meseih lani.

Bo velikim tatovom odklenkalo?

V minulem letu, odkar deluje Nacionalni preiskovalni urad, je ocena škode zaradi gospodarskega kriminala poskočila za petkrat, kar je posledica predvsem več preiskav. Urad, ki se ukvarja s težjimi primeri, je v nekaj manj kot letu vložil 17 kazenskih ovadb, v katerih je bilo ovadenih 55 ljudi. Vodja urada Harij Furlan razlaga, kaj bi bilo treba narediti za učinkovitejši pregon velikih tatov.

Bojana Humar

V zadnjem času skorajda ne mine teden, da se zaradi suma gospodarskega kriminala ne bi kak manager ali najbogatejši Slovenec znašel pod lupo organov pregona ali sodišč. To se odraža tudi v številkah, saj je bilo po podatkih policije lani zaradi gospodarskega kriminala v prvih devetih mesecih odkrite za 523,2 milijona evrov škode, predlani v celem

letu za 181,6 milijona evrov. »Naraščanje gospodarske kriminalitete ni fenomen samo v Sloveniji, zaradi česar je posledično tudi več vodilnih v podjetjih pod lupo kriminalistov, temveč povsod po svetu. To je posledica globalizacije svetovnega gospodarstva in liberalizacije tržnih mehanizmov, pri nas pa k temu pripomore še tranzicija. Prepričan sem, da so določene stvari prišle na dan

tudi zaradi gospodarske krize, ko se računice nekaterim preprosto ni izšla ter razkrila zlonamernost posameznih ljudi,« je le dan, preden so kriminalisti opravili obsežno preiskavo v Merkurju, pojasnjeval Harij Furlan, direktor Nacionalnega preiskovalnega urada (NPU). Ta je bil ustanovljen prav zato, da se poveča učinkovitost preiskovanja najhujših oblik gospodarske kriminalitete. In se

Stran / Page: 32

Doseg / Reach: 18000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 2603 cm2

3 / 8

Dejstvo je, da sodišča veliko pogosteje in laže odredijo pripor pri osumljencih, ki storijo kaznivo dejanje klasičnega kriminala, kot pri osumljenih storitve gospodarskega kriminala. Predvsem zato, ker se pri nas resnosti gospodarskega kriminala in njegovih posledic še ne dojema dovolj resno, pravi Harij Furlan, vodja Nacionalnega preiskovalnega urada.

že takoj ob ustanovitvi tudi sam znašel v aferi, zaradi suma, da je ministrica za notranje zadeve Katarina Kresal, ki je prostore za NPU v najem vzela od enega bogatejših Slovencev Igorja Jurija Pogačarja, oškodovala državno premoženje, pogodbo pa sklenila zaradi prijateljskih povezav.

Doslej ovadili 55 ljudi

V NPU se trenutno ukvarjajo s sklopi kaznivih dejanj 15 zadev s področja gospodarskega kriminala in zlorabe javnih pooblastil, ki se tudi medsebojno prepletajo. Čeprav Furlan o primerih ne govori, je znano, da se v uradu poleg Merkurja ukvarjajo tudi z enim najbogatejših Slovencev Darijem Južno, nekdanjim tožilcem iz Murske Sobote, koprskim županom Borisom Popovičem, osumljenim zlorabe položaja, ukvarjali pa naj bi se menda tudi z nekdanjo vodjo premierovega kabineta Simono Dimic in sinom ljubljanskega župana Zorana Jankoviča.

Furlan poudarja, da izvori gospodarskega kriminala še zdaleč niso v pristojnosti pretežno zasebnega sektorja, temveč da je velik

Managerji s kriminalno žilico

Seznam vodilnih v podjetjih, ki so se znašli pod lupo organov pregona, je iz meseca v mesec daljši. Deloma je to posledica krize, ki je razgalila sporne posle marsikaterega direktorja, deloma pa tudi večje vneme kriminalistov, zlasti po ustanovitvi Nacionalnega preiskovalnega urada. Zbrali smo najodmevnejše primere.

Sodišče v Parmi je nekdanjega prvega moža italijanskega prehrambnega koncerna Parmalat Calista Tanzija zaradi ponarejanja poslovnih knjig pred kratkim obsodilo na do 18-letno zaporno kazen, potem ko se je podjetje leta 2003 znašlo v stečaj s 14 milijardami evrov dolgov in z 32 tisoč oškodovanimi **malimi delničarji**. Pri nas pa o sodnih epilogih težjih oblik gospodarskega kriminala za zdaj lahko le sanjamo. Resnici na ljubo se do nedavnega tudi v kriminalističnih preiskavah ni znašlo prav veliko vodilnih managerjev, vsaj ne v velikih podjetjih. Marsikdo je veljal za tako rekoč nedotakljivega. Z izbruhom krize, ki je zaradi slabšega poslovanja podjetij na

površje naplavila marsikateri sporni posel, pa je pod drobno-gledom organov pregona vse več managerjev in zdi se, da jih še nikoli ni bilo toliko preiskovanih kot zdaj.

Zidar in Tovšakova rekorderja

Najodmevnejši primer je zagotovo Čista lopata, v kateri so trije vodilni največjih gradbincev pri nas, Ivan Zidar iz SCT-ja, Hilda Tovšak do nedavnega v Vegradu in Dušan Črnigoj iz ajdovskega Primorja, ter še pet drugih sedli na zatožno klop. Obtožnica jim je bila po procesnih zapletih prebrana sredi decembra, skoraj tri leta po tistem, ko so v spektakularni akciji aretirali osem ljudi. Obtožnica, ki

Gradbinca Ivan Zidar iz SCT in nekdanja direktorica Vegrada Hilda Tovšak zbudjata največ pozornosti kriminalistov, Zidarja pa naj bi v Nemčiji pred kratkim celo že obsodili.

je bila vložena leto dni po aretaciji, jih bremeni sprejemanja in dajanja daril oziroma pomoči pri teh kaznivih dejanjih pri javnem razpisu za gradnjo letališkega stolpa na Brniku.

Ivan Zidar in Hilda Tovšak se sicer pojavljata še v nekaterih drugih primerih. Skupina tožilcev za pregon organiziranega kriminala je v začetku decembra na okrožno sodišče v Ljubljani vložila neposredno obtožbo zoper prvega moža SCT Ivana Zidarja in nekatere druge, ki jim očitajo zlorabo položaja ali pravic, ponarejanje listin in pranje denarja, za kar je zagrožena kazen do osem let zapora. Obdolženci naj bi med letoma 2004 in 2007 oškodovali SCT za 3,1 milijona evrov in si tako v različnih deležih pridobili protipravno premoženjsko korist. Po pisanju medijev naj bi tožilstvo v povezavi z SCT-jem in drugimi podjetji vodilo tudi druge preiskave, poleg

Stran / Page: 32

Doseg / Reach: 18000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 2603 cm²

4 / 8

problem tudi zloraba oziroma nenamenska uporaba proračunskih sredstev, velika preplačila določenih projektov, kršenje zakona o javnih naročilih tako predstavnikov zasebnega kot javnega sektorja. »Modus operandi je isti tako v zasebnem kot javnem sektorju, torej iskanje protipravnih koristi,« opazuje Furlan. V NPU, ki deluje približno eno leto, so doslej obravnavali več kot 90 osumljencev in vložili kazenske ovadbe za štiri večje sklope zadev, ovadenih je 55 fizičnih oseb in vložnih 17 kazenskih ovadb. Po do zdaj znanih podatkih še ni prišlo do vložitve obtožnice. Trenutno imajo začasno zavarovanih za pet milijonov evrov protipravne premoženjske koristi.

Kako pospešiti pregon velikih tatov

Čeprav se na eni strani krepi občutek, da so se stvari na področju pregona velikih rib, in ne le kurjih tatov začele premikati, na drugi strani težji primeri gospodarskega kriminala pri nas pogosto padejo v vodo, denimo zaradi procesnih napak v predkazenskem postopku ali pomanjkljivih dokazov. Spomnimo

tega naj bi bil na Münchenskem občinskem sodišču za tri primere podkupovanja v poslovnem prometu pravnomočno obsojen na pogojno kazen 12 mesecev zapora in plačilo kazni, ki po neuradnih podatkih znaša milijon evrov. Kot je poročalo Delo, naj bi bil Zidar s tem udeležen v eni največjih podkupovalnih afer v Nemčiji v zadnjih letih, in sicer v proizvajalcu gospodarskih vozil in strojev Man.

V primeru Vegrada, ki ga je do nedavnega vodila Hilda Tovšak, policija obravnava več kot 45 sumov kaznivih dejanj s področja delovnopravne, prevzemne, davčne in stečajne zakonodaje, dejanja, povezana z zlorabo pooblastil pri gospodarskem poslovanju, in mnoga druga. Z njim pa se znotraj celjske policijske uprave v sodelovanju s kriminalistično policijo na generatni policijski upravi ukvarja tudi posebna skupina, ki jo sestavljajo kriminalisti iz vse Slovenije.

Po pisanju Dnevnika naj bi se Vegrad znašel še v preiskavi zadeve Hypo Alpe-Adria v Avstriji, kjer med drugim preiskujejo posle med družbami iz skupine Hypo Alpe-Adria Bank in slovenskimi podjetji, v katerih so denarne transakcije izpeljali prek računov off-shore v Liechtensteinu in Panami.

Bavčar in Šrot še nista slišala obtožnice

Skupina tožilcev za pregon organiziranega kriminala je po odmevnih hišnih preiskavah pri Igorju Bavčarju in Bošku Šrotu oktobra 2009 zaradi domnevno nezakonitega financiranja propadlih managerskih odkupov v Istrabenzu in Pivovarni Laško lani poleti vložila neposredno obtožnico zoper nekdanjega generalnega direktorja Pivovarne Laško Boška Šrota, nekdanjega prvega moža Istrabenza Igorja Bavčarja in še nekatere druge osebe, med njimi tudi enega najbogatejših Slovencev in lastni-

Kdo je šef specialnih kriminalistov

Petinštiridesetletni Harij Furlan je na čelo Nacionalnega preiskovalnega urada stopil 1. julija lani. Devet let je sodeloval v posebni tožilski skupini za pregon organiziranega kriminala, zadnja štiri leta, od 2004 do 2008, pa jo je tudi vodil. V tem času je javnosti postal znan v začetku leta 2008, ko so bili v akciji Čista lopata aretirani gradbeni baroni Ivan Zidar, Dušan Črnigoj in Hilda Tovšak, predkazenski postopek pa je usmerjala prav njegova skupina tožilcev. Kmalu zatem, kot so zapisali v Dnevniku, ko so začeli za potrebe političnih obračunavanj v javnost prihajati operativni podatki iz Čiste lopate, naj bi nastal prvi resnejši spor med Furlanom in Barbaro Brezigar, generalno državno tožilko. Furlana naj bi motila tudi odločitev Brezigarjeve, da je iz tožilske skupine kazensko izključila Boštjana Penka zaradi primera Orion. Vendar magister kazenskega prava kakršen koli spor vseskozi zanika. Po odhodu iz posebne tožilske skupine se je priključil mednarodni misiji v BiH, kjer je kot tožilec posebnega oddelka za gospodarski kriminal preiskoval posle predsednika vlade Republike Srbije Milorada Dodika. Furlan, ki naj bi bil po napovedih bosanskih medijev blizu vložitvi obtožnice proti Dodiku, naj bi bil po pisanju Dnevnika deležen podtikanj, obveščevalne obdelave, groženj in tajnega opazovanja s ciljem diskreditacije. Po razpustitvi njegove skupine, uradno ker naj bi se misija omejila na preiskave vojnih zločinov, se je v začetku tega leta vrnil v Slovenijo in kratek čas delal kot okrožni državni tožilec v Novi Gorici.

Čeprav o primerih ne govori, je med vrsticami mogoče razbrati, da želi pri pregonu organiziranega kriminala stvari premakniti naprej. Poznavalci za Furlana pravijo, da je neobčutljiv za politiko in da ga zanima le njegovo strokovno delo. Sam pravi, da je bil doslej le član Planinskega društva Nova Gorica.

Nekdanja velika direktorja Boško Šrot, ki je vodil Pivovarno Laško, in Igor Bavčar, nekdanji šef Istrabenza, ter Bine Kordež, nekdanji prvi mož Merkurja, so se pod drobnogledom organov pregona znašli zaradi managerskih prevzemov omenjenih podjetij.

ka Sportine Bahtijarja Bajrovića. Obtožnica še ni pravnomočna, saj je zadeva še vedno v fazi ugovornega postopka. Kot so poročali mediji, naj bi tožilstvo Šrotu očitalo največ

kaznivih dejanj. Obtožen naj bi bil treh dejanj zlorabe položaja ali pravic ter kaznivega dejanja ponarejanja ali uničenja poslovnih listin. Skupino Pivovarna Laško naj bi oškodoval za dobrih 109 milijonov evrov, saj naj bi podjetjem v skupini Radenski, Pivovarni Union, Pivovarni Laško, Fructalu in Delu večkrat naročil izplačila različnih posojil več družbam, predvsem Centru Naložbe in Infond Holdingu, ki sta sodelovala pri managerskem odkupu. Ta dva po mnenju tožilstva družbam skupine Pivovarna Laško posojenega denarja nista vrnila. Bavčarju očitajo 'le' pranje denarja, kar pomeni, da ga ne bremenijo spornega lastninjenja Istrabenza, so poročali mediji. Bavčar naj bi nezakonito prišel do 21,7 milijona evrov. V takšni višini mu je sodišče tudi začasno zamrznilo njegovo premoženje, čeprav ta vztrajno ponavlja, da toliko premoženja nima, in prepovedalo

samo na nekaj primerov: leta 2008 je takratni višji državni tožilec Boštjan Penko zaradi pomanjkanja dokazov v primeru Orion opustil kazenski pregon. Furlan je tedaj kot vodja skupine v celoti podprl njegovo strokovno oceno. V primeru SIB banke je tožilstvo večkrat zahtevalo dopolnitev preiskav, odvetniki obdolžencev v aferi Čista lopata poskušajo dokazati nezakonito pridobivanje dokazov. Furlan, ki je zadnje zadevo vodil kot tožilec, sicer upa, da bodo tudi kriminalisti, ki se omenjajo v zadevi Čista lopata, dobili možnost, da bodo na sodišču zaslišani kot priče in se bo ta postopek končal tam, kjer se mora končati, v sodni dvorani, in ne na stopnicah pred sodiščem. Dodaja, da je za dobre ovadbe poleg strokovnega dela policije pogosto potrebno tesno sodelovanje s tožilstvom, in to že v tisti najzgodnejši fazi kazenskega postopka od osredotočenosti suma dalje.

Primeri, ki se znajdejo na sodišču, pa se vlečejo nerazumno dolgo. Proces proti drugemu najbogatejšemu Slovencu Igorju Lahu,

v katerem je obdolžen zlorabe položaja za pridobitev premoženjske koristi tretji osebi, se je začel z ovadbo, ki je bila vložena že leta 1998, in nič ne kaže, da bo zgodba kmalu končana. Proces proti prav tako enemu najbogatejših Slovencev Darku Zupancu, proti kateremu je bila vložena obtožnica že leta 2001, še vedno traja. Na drugi strani so v ZDA na primer v štirih letih in pol rešili primer Enron, eno najrazvpitejših finančnih afer v ameriški zgodovini. Bernard Ebbers, ki je kot generalni direktor telekomunikacijskega podjetja WorldCom načeloval največji korporacijski slepariji v zgodovini ZDA, je bil na 25 let zapora obsojen v treh letih. Od aretacije največjega prevaranta v zgodovini Bernarda Madoffa, ki je vlagatelje oškodoval za 65 milijard dolarjev, do obsodbe na 150 let zapora je preteklo manj kot eno leto.

Kaj torej storiti za učinkovitejši pregon zlasti težjih oblik gospodarske kriminalitete? »Delovati mora začeti celotna veriga pravičnosti, policija, tožilstvo in sodstvo. Spremembe se dogajajo v celotni verigi,«

pojasnjuje Furlan. Policija se je okrepila ravno z ustanovitvijo NPU, na tožilski ravni deluje posebna skupina že več let, na sodniški ravni pa se oblikuje specializirani oddelek za obravnavo zahtevnejših zadev organiziranega in gospodarskega kriminala, ki bo deloval na ljubljanskem okrožnem sodišču. Oddelek mora imeti deset sodnikov, da bi lahko začel delati, pa jih mora biti vsaj pet. Kljub letos večkrat objavljenemu javnemu pozivu okrožnim, višjim in vrhovnim sodnikom interesa ni prav veliko. Doslej sta bila izbrana dva kandidata, v teku pa so postopki za dodelitev še treh sodnikov v oddelek, pravijo na ministrstvu za pravosodje.

Furlan sicer zagovarja sistem tožilske preiskave. »Pripravlja se nov zakon o kazenskem postopku, v katerem naj bi se ukinila klasična preiskava s preiskovalnim sodnikom in v katerem naj bi preiskava prišla v roke državnemu tožilcu. Kdaj bo do tega prišlo, ne vem, dejstvo pa je, da številne države prehajajo na ta sistem. Ko sem bil v BiH, sem delal tudi v takšnem sistemu, sodniki in tožilci so s

tudi odsvojitev in razpolaganje s skoraj tremi milijoni evrov na svojih računih v NLB.

Bajroviću pa očitajo kaznivo dejanje zlorabe položaja ali pravic ter nadaljevanega kaznivega dejanja ponarejanja ali uničenja poslovnih listin.

Nad Kordeža elitni preiskovalci

Od nekoč velikih direktorjev se je pod lupo elitnih preiskovalcev nazadnje znašel tudi Bine Kordež. V začetku decembra so kriminalisti Nacionalnega preiskovalnega urada, ki preiskujejo poslovanje Merkurja v času nekdanjega vodstva, izvedli 28 hišnih preiskav, med drugim tudi v domu Bineta Kordeža na Lancovem. Nekdanje vodstvo s Kordežem na čelu sumijo storitve več kaznivih dejanj zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti ter več kaznivih dejanj pranja denarja, pri čemer naj bi po njihovih ocenah

nastala premoženjska škoda v višini več deset milijonov evrov. Raziskava je usmerjena v poslovne odločitve nekdanjega vodstva v zadnjih letih, zlasti tiste, povezane s prevzemom družbe. Po poročanju medijev naj bi šlo za prikrivanje dokumentov revizorjem, tako da je bil rezultat Merkurja za 130 milijonov evrov boljši, kot je bil v resnici, in za vrsto prepredaj Merkurjevih nepremičnin, pri katerih je zaslužil Merfin, družba, prek katere so managerji opravili managerski prevzem. Sporna naj bi bila tudi posojila, ki jih je Merkur dal Merfinu in nato odpisal, ter poročstva za posojila, ki so jih Merfinu pri managerskem prevzemu Merkurja dajale druge družbe. Kordežu naj bi grozilo do osem let zapora.

Volkova, ki sta pojedla Mip, v predkazenskem postopku

Zaradi managerskega odkupa so se pod lupo organov prego-

na po neuradnih informacijah znašli tudi nekdanji koordinator skupine Mip in solastnik Vojteh Volk, nekdanji direktor Mipa Marko Volk in nekdanji direktor Mipa DML Martin Kovač. Novogoriški kriminalisti so namreč lani poleti po skoraj enoletni preiskavi stečaja novogoriške družbe Mip na vrhovno državno tožilstvo v Ljubljani podali kazensko ovadbo zoper tri odgovorne osebe, osumljene za skupno 57 kaznivih dejanj s področja gospodarske kriminalitete, med njimi dejanj lažnega stečaja, prestlepitve pri pridobitvi posojila ali ugodnosti in ponareditev ali uničenje poslovnih listin. Osumljena trojica naj bi odplačevala dolgove iz zadolženega premoženja, za pridobivanje različnih posojil pa navajala neresnične poslovne podatke. Ob ponarejanju poslovnih listin naj bi pred začetkom stečaja na družinsko

Nekdanja lastnika in managerja v Mipu Vojteh in Marko Volk, ki sta družbo potopila, naj bi upnike oškodovala za nekaj več kot 75 milijonov evrov.

podjetje nakazovali denar, ki so ga sicer zaslužili s prodajo Mipovih zalog.

Z navedenimi kaznivimi dejanji naj bi bili upniki novogoriške družbe oškodovani za 75,5 milijona evrov. Iz skupine tožilcev za pregon organiziranega kriminala, ki se s primerom ukvarja, so nam sporočili, da v tej zadevi »tožilska odločitev še ni sprejeta, poleg tega pa so še v teku predkazenski postopki«.

Stran / Page: 32

Doseg / Reach: 18000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 2603 cm²

6 / 8

takim kazenskim postopkom zadovoljni, ne želijo se vrniti v sistem preiskovalnega sodnika, kot ga imamo še vedno mi. Tožilska preiskava, pa tudi možnost pogajanja za vsa kazniva dejanja neposredno med tožilcem in obdolžencem, lahko bistveno skrajša kazenske postopke. Če pride do dogovora med tožilcem in obdolžencem glede kaznivega dejanja in posledično sankcije, ni potrebno, da se izvede glavna obravnava. Seveda mora tak dogovor med tožilcem in obdolžencem potrditi sodišče,« razlaga prvi preganjalec gospodarskega kriminala pri nas, ki je oster do sedanje zakonodaje s tega področja. »Zakon o kazenskem postopku smo doslej spreminjali desetkrat. In nihče me ne bo prepričal, da če v tako kratkem obdobju desetkrat spremenimo tako pomemben zakon, da je potem s tem zakonom vse v redu. Zakon o kazenskem postopku se je spreminjal vedno na pobudo ustavnega sodišča. Ni šlo za kozmetične popravke, temveč vedno za pomembne posege v zakon. Zakonodajalec je bil pri noveliranju postopkovnika, predvsem

NPU čaka na začasno zavarovanje 13 milijonov evrov.

zaradi rokov, ki mu jih je postavilo ustavno sodišče, večkrat v časovni stiski in rešitve, ki jih je vstavljal v zakon, se predvsem v praksi niso izkazale vedno kot najboljše.«

Nujne posebne preiskovalne skupine

Po njegovem mnenju bi morale za učinkovitejši pregon nujno zaživeti tudi posebne preiskovalne skupine, ki jih zakon o kazenskem postopku sicer omogoča. »Gre za švedski model, ko skupino vodi tožilec, vanjo pa so vključeni strokovnjaki z različnih področij, ne le policije, denimo iz davčnih služb in cari-

ne, in delujejo v skladu z navodili tožilstva. Zagotovo se bodo pokazale tudi pomanjkljivosti, vendar dokler ne bomo začeli delati v takšnih skupinah, ne bomo mogli videti vseh pomanjkljivosti in jih odpravljati.« Furlan je sredi julija že dal pobudo za oblikovanje takšne skupine, vendar tožilec o tem še ni odločil. V kolikšnem času mora o tem odločiti, ni zakonsko določeno, o tem presoja tožilec, ki oceni, v kateri fazi postopka bi bila takšna skupina najkoristnejša. »Za primer, v katerem sem dal pobudo za oblikovanje takšne skupine, upam, da bo odločitev državnega tožilca sprejeta v kratkem,« je optimističen sogovornik.

Zaseg premoženja pospeši postopek

V NPU imajo s sklepom sodišča trenutno začasno zavarovanih za nekaj več kot pet milijonov evrov protipravne premoženjske koristi. »Na različna tožilstva v Sloveniji smo podali pobude za začasno zavarovanje okoli 13 milijonov evrov protipravne premoženjske koristi,« pojasnjuje Furlan. V zakonu o

Časar in Lovšin v nemilosti pod novo politiko

Z novo politično opcijo na oblasti leta 2008 so se zaradi govoric o škodljivih poslih uprave okrepili pritiski na nekdanje vodstvo Luke Koper z Robertom Časarjem na četu, ki je veljal za Janšev kader. Nova oblast je imenovala revizorja, ki je ugotovil vrsto nepravilnosti. Konec septembra je uprava Luke, ko jo je po Časarju prevzel Gregor Veselko, vložila odškodninsko tožbo zoper nekdanjo upravo, težko 32,6 milijona evrov. Aprila 2009 so Luko preiskali še kriminalisti, ki so nato na koprsko tožilstvo podali že več kazenskih ovadb, največ menda ravno zoper Časarja. In kje je zadeva zdaj? Na okrožnem državnem tožilstvu v Kopru so nam povedali, da je bila v petih primerih na okrožno sodišče v Kopru podana zahteva za preiskavo. »O eni zadevi pa še ni odločeno, ker

Nekdanjima prvima managerjema v Luki Koper in Intereuropi Robertu Časarju in Andreju Lovšinu poleg kriminalistov visijo nad glavo še težke odškodninske tožbe.

smo zahtevali zbiranje dodatnih podatkov,« so nam povedali. Podobna zgodba se je odvila v Intereuropi, ki jo je vodil Andrej Lovšin in je prav tako kot Časar na položaj prišel v času Janševe vlade. Novi oblastniki so zahtevali posebno revizijo in na podlagi njenih izsledkov je bila januarja lani proti nekdanji upravi vložena odškodninska tožba v višini 37,6 milijona evrov. Vendar so že poleti leta 2008, torej pred

parlamentarnimi volitvami, koprski kriminalisti na tožilstvo v Kopru vložili kazenske ovadbe menda proti vsem trem članom Lovšinove uprave zaradi projekta Čehov v Rusiji. Očitani naj bi jim zlorabo položaja in pravic pri tem projektu. Kot je znano, so nadzorniki soglasje za zvišanje vrednosti naložbe s 44,7 na 123,5 milijona evrov dali pozneje, ko je bil posel že sklenjen. Lovšin je bil sicer prepričan, da je bila njegova razrešitev z mesta predsednika uprave neupravičena, ker naj ne bi prekoračil pooblastil pri projektu Čehov v Moskvi, in zato prek sodišča od Intereurope zahteval 330 tisoč evrov odškodnine. Toda koprsko sodišče je presodilo, da zahteva po odškodnini ni utemeljena. Na okrožnem državnem tožilstvu v Kopru pravijo, da so pred kratkim prejeli vsa zahtevana pojasnila in podatke in je tako zadeva še v reševanju.

Nada Klemenčič in Milan Marolt že oproščena, toda ...

Že šest let se vleče postopek proti nekdanji predsednici uprave Zavarovalnice Triglav Nadi Klemenčič in nekdanjemu predsedniku nadzornega sveta Milanu Maroltu. Tožilstvo jima očita zlorabo položaja in neupravičeno nagrajevanje managementa z lastnimi delnicami. Od leta 1999 do 2001 naj bi šlo za izplačilo nagrad v višini 3,3 milijona evrov. Klemenčičevo je sodišče na prvi stopnji že oprostilo, tožilstvo pa zahtevalo, da se zadeva vrne v vnovično sojenje na prvostopenjsko sodišče.

Še vrsta ovadenih direktorjev

Konec lanskega leta so mediji poročali še o več kazenskih ovadbah proti nekdanjim ali aktualnim vodilnim v nekaterih podjetjih. Proti Niku Troštu, nekdanjemu predsedniku Hitove uprave in do nedavnega direktorju Casino

kazenskem postopku sicer ni roka, v katerem mora tožilec predlagati zaseg sodišču, kar je po njegovem mnenju problematično. Novembra lani je sicer začela veljati nova uredba o sodelovanju med policijo in tožilstvom, ki določa, da mora tožilec v treh dneh od prejema pobude policije o začasnem zavarovanju premoženja obvestiti policijo, kaj je s pobudo naredil. Zato pričakuje, da bo o njihovih pobudah odločeno v kratkem. Primeri, kjer je premoženje začasno zaseženo, tudi hitreje dobijo epilogo, saj je sodišče, če seveda pride do obtožnice, takšne primere dolžno obravnavati prednostno.

Kaj narediti, da primer ne zastara

Konec lanskega leta je veliko prahu dvignil primer Satex, ena največjih posojilnih afer pri nas, ki je zastarala. Kakšne možnosti sploh ima preiskovalec oziroma tožilec v primerih, v katerih je sodeloval, da poskuša preprečiti zastaranje primera? »Če sodnik ne razpisuje dovolj hitro obravnav, ima tožilec možnost urgirati. Urgenca pa ni sredstvo, ki bi imelo

pravno posledico. To je bolj vpljudna prošnja, naj pohitijo z zadevo. In to je vse, kar v tem sistemu lahko naredi tožilec. Toda sistem zakona o kazenskem postopku, kakršnega imamo in kot ga je tudi ustvarila sodna praksa, je idealen za zavlačevanje postopka, saj ima obramba veliko možnosti, da lahko to na povsem legalen način stori. Hitrost postopka je tako v precejšnji meri odvisna prav od trdnosti procesnega vodstva glavne obravnave,« pravi Furlan.

Redki pripori

V Financah so se pred kratkim spraševali, zakaj policija in tožilstvo Hildi Tovšak daje ta možnost, da lahko vpliva na priče in čisti obremenilne dokaze o Vegradovem početju. Podobno bi lahko rekli še za kak drug primer. V nasprotju s tujino primerov, ko bi osumljenci pristali v priporu, skorajda ni. Nekdanji poslanec Srečko Prijatelj je eden redkih, ki je bil v priporu do izreka sodbe. Zdaj že nekdanjega okrožnega državnega tožilca iz Murske Sobote Roberta Stojka, ki so ga prijeli pri domnevnem prejemanju pod-

kupnine, so po dveh dneh pripora izpustili na prostost. Zakaj je tako? »Policija ne odloča o priporu, na voljo ima zgolj 48-urno pridržanje, predlog za pripor pa preiskovalnemu sodniku poda državni tožilec. Policija ni predlagatelj pripora, v ovadbi, ki jo poda tožilec, lahko le navede in obrazloži okoliščine, ki izkazujejo priporne razloge,« razlaga Furlan. »Dejstvo pa je, da sodišča veliko pogosteje in veliko lažje odredijo pripor pri osumljencih, ki storijo kaznivo dejanje klasičnega kriminala kot pri nekom, ki je osumljen storitve gospodarskega ali javnofinančnega kriminala.« Razlogov za to je po njegovem mnenju več, med glavnimi je ta, da se resnosti gospodarskega kriminala in javnofinančnega kriminala ter njihovih posledic še ne dojemata dovolj. Sicer pa je tudi NPU v dosedanjih ovadbah že izkazoval priporne razloge in v enem od primerov je bil tudi odrejen.

Brez neposrednih političnih pritiskov

Harij Furlan je pred časom za sobotno prilogo Dela dejal, da so v nekaterih drža-

Igor Lah, Ivan Črnkovič, Darko Zupanc, Dari Južna, Bahtijar Bajrovic in Rado Snežič so najbogatejši Slovenci, za katere se sumi, da naj bi bogateli tudi s spornimi poslovnimi potezami.

Kristal Umag, je kazensko ovadbo vložil Žarko Ratkovič, sicer partner Hita v umaškem projektu. Hrvaški organi pregona naj bi preiskovali več sumov kaznivih dejanj.

Boštjanu Nagodetu, nekdanjemu predsedniku uprave MKT Printa in večinskemu lastniku tega podjetja, ter še dvema nekdanjima članoma uprave pooblaščenim odvetnik v kazenski ovadbi očita povzročitev stečaja z nevestnim gospodarjenjem, oškodovanje upnikov, ponareditev ali uničenje poslovnih listin, njihovo ponarejanje in zlorabo položaja. Stečajni upravitelj MKT Print Tomaž Kos je proti nekdanjim vodilnim tega podjetja napovedal tudi odškodninske tožbe.

Celjski kriminalisti so konec lanskega leta podali kazensko ovadbo zaradi suma storitve osmih kaznivih dejanj poslovne goljufije. Neuradno naj bi šlo za družbo Gradis Celje v stečaju in

njeno nekdanjo direktorico Lidijo Žagar.

Državna DSU pa je proti predsednici uprave Peka Marti Gorjup Brejc in nekdanjemu predsedniku uprave ter petemu najbogatejšemu Slovencu Tomažu Lovšetu vložila kazensko ovadbo, ker naj bi sebi ali nekomu drugemu pomagala pridobiti veliko premoženjsko korist, ker nista ravnala v skladu z zakonom o zaključku lastninjenja in privatizaciji pravnih oseb v lasti Slovenske razvojne družbe.

Preganjani bogataši: Zupanc, Lah, Južna, Črnkovič in Snežič Novopečeni bogataš Darko Zupanc se lahko pohvali z enim najdaljših sodnih procesov. Proti nekdanjemu direktorju Gorenje Fininga na celjskem okrožnem sodišču namreč teče kazenski postopek že od aprila 2001, ko je bila na celjsko okrožno sodišče vložena obtožnica. Glavna

obravnavana je bila razpisana za 7. december lani, vendar preložena za nedoločen čas. Lastnika holdinga PSZ, ki je nastal iz nekdanjih pidov Trdnjava, sumijo kaznivega dejanja zlorabe položaja. Kot je znano, je bil Zupanc v obeh pidih prek svojih podjetij posredno tudi lastnik, eden od malih delničarjev Harald Karner pa je proti njemu vložil kazensko ovadbo zaradi suma pretakanja premoženja pidov v zasebno last. Že vrsto let traja tudi pregon drugega najbogatejšega Slovenca Igorja Laha. Agencija za trg vrednostnih papirjev (ATVP) ga je namreč že leta 1998 ovadila zaradi suma zlorabe položaja in pravic, nakar se tožilstvo šest let spisa sploh ni dotaknilo, novembra 2005 je sodišče začelo kazensko obravnavo in jo po petih letih še vedno ni končalo s pravnomočno sodbo. Lah je obdolžen zlorabe položaja za pridobitev premoženjske koristi tretji osebi.

Stran / Page: 32

Doseg / Reach: 18000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 2603 cm2

8 / 8

valh znani primeri, ko se politične kariere financirajo iz umazanega denarja, in izrazil prepričanje, da Slovenija pri tem ni izjema. Koliko je politika prepletena z gospodarskim kriminalom? »Če bi hotel dati konkretno oceno, bi moral iti v primere, ki jih morda tudi že preiskujemo, tega pa ne morem. Lahko rečem le, da ta prepletenost obstaja,« je skrivnosten in zanika, da bi bili v uradu deležni političnih pritiskov. »Politiki tudi niso tako naivni, da bi pritiskali neposredno na nas. Če se bodo odločili pritiskati, bodo naredili obvod in oslabili vse druge institucije, s katerimi sodelujemo. Verjetno ne bodo šli neposredno v konfrontacijo z NPU, zlasti če bi na tak način lahko izgubili kakšno politično točko. Sicer pa je vsem preiskovalcem v NPU jasno, da štejejo le rezultati dela,« pravi Furlan.

Lovke običajno vodijo v tujino

V uradu skorajda ni primera, pri katerem ne bi sodelovali tudi s kolegi iz tujine, saj

sledi denarja, pogodb, ustanovljenih podjetij in ljudi, ki sodelujejo s preiskovanci, vodijo v druge države, pravi Furlan. V prihodnosti se bodo za pomoč obrnili tudi na mednarodne revizijske hiše.

V NPU trenutno dela 36 preiskovalcev, v začetku decembra je prišlo še dodatnih 16 zunanjih sodelavcev iz drugih državnih organov in revizijskih hiš, davčni in finančni strokovnjaki, ki še niso delali v policiji, ki opravljajo trimesečni kriminalistični tečaj, potem pa bodo dobili pooblastila in se vključili v delo urada kot samostojni preiskovalci. V prvi polovici letos bodo v urad prišli še štirje kriminalisti. Skupaj z vodji preiskovalcev je sistematiziranih sicer več, 77 mest, vendar zaposlujejo postopno, »saj ne moremo naenkrat zaposliti več izurjenih kriminalistov, ker bi s tem zelo oslabili druge kriminalistične uprave in tudi rušili zahtevne primere gospodarskega kriminala, ki jih že opravljajo drugi sektorji kriminalističnih policij,« še dodaja šef slovenskega FBI, kot se rado imenuje ta urad.

Njegova družba Divida je marca 1996 Damjanu Plescu prodala okoli pet tisoč delnic Mercatorja po 10,43 evra, te delnice sta nato po 37,56 evra od Plesca kupila pida v upravljanju Divide, Kompas sklad 1 in 2, kar je Plescu prineslo 135 tisoč evrov kapitalskega dobička. Obravnava zoper Laha naj bi se nadaljevala konec tega meseca.

Marca lani so kriminalisti NPU opravili hišne preiskave v prostorih podjetja Perspektiva Darija Južne in družbe CGP, ki jo prav tako obvladuje Južna. Junija pa vložili kazensko ovadbo zaradi suma kaznivih dejanj zlorabe položaja in pranja denarja zoper pet oseb, med njimi naj bi bili lastnik Perspektive Darij Južna, predsednik uprave CGP Marjan Pezdirc in trije nekdanji vodilni v novomeškem podjetju. Preiskovali naj bi domnevne svetovalne storitve, ki naj bi jih med letoma 2004 in 2006 za

CGP pri reorganizaciji družbe opravilo liechtensteinsko podjetje Confinvest in za to prejelo 4,5 milijona evrov. Preiskovalci sumijo, da je bil posej fiktiven. Poleg tega naj bi preiskovalci pridobili dokumente, ki dokazujejo, da je dejanski lastnik Confinvesta prav Darij Južna, kar naj bi jim septembra lani na zaslišanju potrdil tudi liechtensteinski državljani Erich Sprenger, uradni lastnik Confinvesta. Po podatkih Dnevnika naj bi elitni preiskovalci novembra lani kazensko ovadbo še dopolnili. Južni je okrožno sodišče v Ljubljani na podlagi sklepa preiskovalnega oddelka prepovedalo odtujitev ali obremenitev s polovičnim lastniškim deležem v Perspektivi FT, ključnim podjetjem v njegovi lastniški mreži. Na policiji pravijo, da se »v tej zadevi še naprej zbirajo obvestila skladno z usmeritvami skupine državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala«.

Dva tedna po aferi Čista lopata so konec februarja 2008 kriminalisti sprožili akcijo tudi v mariborskem Meltalu, podjetju v lasti Rada Snežiča, zaradi suma, da je Snežičevo podjetje s posli s slamnatimi podjetji utajilo za 7,8 milijona evrov davkov. Proti devetim vodilnim, med katerimi naj bila tudi nekdanji šef mariborske družbe Meltal Rado Snežič in njegov namestnik Damijan Zorko, naj bi bilo vloženi več kazenskih ovadb, postopki pa se še vedno niso približali sodni obravnavi. Kot so nam povedali na policiji, mariborski kriminalisti v sodelovanju s tamkajšnjim davčnim uradom po usmeritvah okrožnega državnega tožilstva v Mariboru še vedno zbirajo obvestila v zvezi s sumi kaznivih dejanj zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti, davčne zatajitve, ponarejanja ali uničenja poslovnih listin in drugimi nepravilnostmi. Do zdaj je že bila podana kaznen-

ska ovadba in poročilo v njeno dopolnitev zaradi suma storitve več kaznivih dejanj.

Ivan Črnkovič, lastnik in direktor podjetja Rotis, pa je eden od akterjev najbolj razvpite afere pri nas zaradi državnega posla s 135 oklepniki finske Patrie. Gre za posel z ministrstvom za obrambo, težkim kar 278 milijonov evrov. Po obtožnem predlogu naj bi bil skupaj s še nekaterimi drugimi, med njimi je tudi nekdanji premier Janez Janša, obtožen kaznivih dejanj, povezanih z dajanjem in prejemanjem podkupnin za nezakonito posredovanje. Ivan Črnkovič naj bi Janshi, Jožetu Zagožnu, Tonetu Krkoviču in SDS za posel obljubil delež dobička svoje družbe Rotis. Potem ko je bil obdolžencem lani vročen obtožni predlog, je naslednja faza v postopku razpis glavne obravnave, ki pa v tej zadevi še ni razpisana, so nam sporočili z okrajnega sodišča v Ljubljani.